

Dialog byl natočen v pátek 23. října 2015 v odpoledních hodinách v pracovně starosty na radnici náměstí Jiřího z Poděbrad 4, Poděbrady.

MS: *Pane doktore, máme 23. října 2015, do vaší pracovny svítí podzimní slunko, proč nevyužít jeho intenzity na téma naivity. Jedná se o slovo, které občas vypouštíme z úst a má jistě různé významy. Jak k němu přistupujete vy jako člověk zkušený životem? Sám jste mně psal: „Jsem naivní člověk.“ V jakém smyslu?*

LL: Jsem důvěřivý, vidím v lidech to lepší, v sobě vidím mnoho problémů, které skrývám. To vše vytváří slupku, ale naivita je hlavně v tom, že všichni to myslíme dobře, pak zjišťují, že každý dobro chápeme jinak. Nyní se potkávám s konkrétním tématem. Naše město Poděbrady se nemůže rozvíjet jinak než s rozvojem turistického ruchu, lázeňství, cestovního ruchu. Jiná cesta nevede. Můžeme pak jen stagnovat, jiný rozvoj není možný. Takzvaný udržitelný rozvoj je nutný ve všem. Není pouze ve městech, ale též v rodině. Jednou za čas musíme vyměnit ledničku, jednou za čas musíme vyměnit okna, která trouchniví. To samé je i ve městě. Nyní se dostávám k naivitě. Máme zde nabídku - z mého pohledu něco fantastického - společnost sestavená z význačných českých umělců ze showbyznysu by zde chtěla konat Mezinárodní festival filmové hudby, což je - z mého pohledu - ohromná věc. Tento festival mimořádným způsobem zvýší prestiž města, město zviditelní. Srovnajte to s Karlovými Vary. V době, kdy je tam festival, v médiích se píše a hovoří jen o festivalu a tím pádem i o Karlových Varech. Jedná se o cestu vpřed, protože ve chvíli, kdy v Poděbradech takový festival bude, věřím, že přijdou investoři, přijdou vlivní lidé, kteří ve městě budou chtít bydlet. Festival vytvoří nové pracovní příležitosti.

MS: *Pane starosto, zní to hezky, ale má hlavní námitka je: kde seženete druhého Jiřího Bartošku, kde seženete potřebnou infrastrukturu?*

LL: Jedná se o relevantní námitky. Přesně tyto otázky jsem kladl pánům a dámám, kteří s návrhem přišli. Jedná se o sestavu, v níž je Michal Dvořák, což je hudební skladatel a líder skupiny Lucie, dále rodina Štaidlova, což jsou lidé, kteří se v showbyznysu vyskytují dlouhá léta. Asi znáte termín „vivaldvianno“, což dnes již není český projekt, ani evropský, ale už s ním jedou do Ameriky. Skupina Lucie v loňském roce vyprodala 120 tisíc lístků na svých třech koncertech. Jedná se o osobnosti, které by nešly do projektu, jenž by jim zkazil jméno. Mají smlouvy, že se projektu účastní Česká televize a Český rozhlas jako generální mediální partner. Mají příslib jednoho bankovního domu, jenž do toho chce vložit třetinu rozpočtu, což se pohybuje kolem čtyřiceti milionů korun. Pokud jsou peníze, mohu si za ně postavit, co chci - včetně dočasného velkého sálu. Oni mají zájem, aby se nejednalo o festival pouze pro V. I. P., ale aby šlo o rodinný festival, poněvadž máme v Česku krásnou hudbu večerníčkovou i hudbu z dětských filmů. Budou se věnovat hudbě počítačových her, taneční hudbě. Mají představu, že by na první ročník mohl přijet Ennio Morricone, který by převzal cenu za celoživotní přínos filmové hudbě. Z mého pohledu se jedná o výtečný nápad, který má mnoho problémů, a jedině čas a praxe mohou být soudci jeho smysluplnosti. Přes to všechny problémy, které jsou výzvou, jsem přesvědčen, že by se na tom město mělo podílet dvěma miliony, což je únosné ...

MS: *Máte více jak stopadesátinu městského rozpočtu?*

LL: A nyní jsme u naivity. Jsem tak naivní, že když to někomu řeknu, odpoví mi: to je fantastická příležitost pro město právě proto, že my se urputně nesnažíme někoho nalákat do Poděbrad, ale lidé zvenčí mají zájem v Poděbradech udělat něco výjimečného. Má naivita byla, že jsem si myslel, že to každý přijme, ale nyní jsem se potkal s postojem: vždyť by nám znečistili město, kdo pak bude po nich uklízet? Bude zde mnoho lidí, přijdeme o klid? To aby se Poděbradáci na týden odstěhovali. Vždyť nám pošlapou trávníky. To je moje naivita, protože jsem o něčem hluboce přesvědčen, se svou letitou profesní zkušeností, se svým vztahem k tomu městu. Najednou se potkávám s tím, že lidé

uvažují jinak, a vůbec nevím, jak může někdo tak uvažovat. Přijímám všechny argumenty, které jste říkal, ale na konkrétní konstruktivní kritické argumenty je třeba hledat odpověď. Ale argument: vždyť nám to naruší klid, udělají nám tady svinčik, na to ani nemohu nalézt odpověď.

MS: *Pana doktore, člověk se musí modlit za přítomnost Ducha svatého. Víím, namítnete mi: nejsem věřící. Ještě k obecnému, poněvadž jste hned šel ke konkrétnímu. O naivním člověku se někdy hovoří, že má vykročeno k velkým dálkám, jež jsou pro mnoho ostatních neviditelné. Člověk má pouze malý prostor, dvoreček, na kterém jsou slepice, je tam slyšet chrochtání prasátka ...*

LL: Smrádek, aby teploučko.

... K obecnému vymezení ...

MS: *V tom vidíme jednu velkou překážku pro naivitu v tom dobrém slova smyslu.*

LL: Otázka je, zdali se dá spojit: naivita je vlastní všem vizionářům.

MS: *U nás v politice to byl Václav Havel.*

LL: Též se o něm říkalo, že je naivní. Otázka je, jestli každá vize je naivní, poněvadž lidé nedorostli – a nyní slova neříkám, že bych byl velikán – myšlenkovému rozhledu člověka, který vizi má, poněvadž oni tam nedohlédnou. Člověku vadí, že mu na kolonádě obsadí cizí lidé lavičky a nebude si mít kam sednout. Budu rád, když lavičky budou obsazeny a lidé si budou sedět na klínech. Festival bude trvat týden, ale bude to rezonovat půl roku v médiích, ale pak si lidé, kteří v Poděbradech zatím nebyli, budou říkat: pojďme do Poděbrad. Přijedou sem, utratí zde peníze ... Z toho budou profitovat lidé, kteří zde provozují terciární sféru. Je vhodné připomenout, že nic jiného než terciární sféra Poděbrady nezvedne. Díky ní z toho bude profitovat i město. V tom přístupu k tématu a k lidem jsem naivní. Mohu vyslovit i jinou podobu naivity: naivní je i Mons. Hronek, který si myslí, že mu lidé přispějí na opravu kostela. Lidé se tam možná přijdou pomodlit, posbírání tam drobné peníze, ale doba je jiná. Naivní jsou lidé, kteří žijí v pravdě Kristově. Též to není pravda. Znáím mnoho lidí, kteří se modlí, a jako lidé víry se nechovají.

MS: *Dokonce váš předchůdce – starosta Ďurčanský – byl součástí církve evangelické, a věru křesťanským přístupem neoplýval. Když jdete svým životem, spíše narážíte na hloupé ...*

LL: Pozor, nespojoval bych naivitu s hloupostí. Naivitu bych spojil s jiným úhlem pohledu. Nemusí to souviset s hloupostí. Člověk má rozhled omezený svým vzděláním, ale ne hloupostí. Člověk mající základní vzdělání může být chytřejší než vysokoškolák, jelikož má životní zkušenosti a má přirozenou životní moudrost. Určitě bych nespojoval naivitu s hloupostí. V divadle se říká: blbá naivka ... Jedná se o ženu, která je hloupá. Jedná se však o velké klišé, a tak bych k tomu nepřistupoval. Naivní člověk žije v jiném světě, ...

MS: *... mohli bychom říci: naivní je člověk čistý. Jedná se o člověka bez hříchu, a proto se užívá spojení: naivní jako dítě. To hřích nenese. Samotný hřích přichází s věkem, když si jedinec myslí, že je „pán světa“, a začne prezentovat svá moudra a podle toho svět přetvářet. Na svém pracovním stole máte koráb. Podíváme-li se do Bible, ten na poušti stavěl Noe. O něm si lidé také museli myslet, jak je naivní! Tázali se jej: proč to děláš, vždyť zde není moře.*

LL: Šel jste až do Bible. Takových příkladů můžete nalézt opravdu mnoho a mnoho.

... Václav Havel a příklad naivity ...

LL: Kolik lidí říkalo, že právě Václav Havel je naivní, že má zájem prosadit nějaké záležitosti.

Netvrdím, že vše, co chtěl prosadit, byly z mého pohledu věci rozumné, ale o těch, které prosadil, se nakonec ukázalo, že ve většině případů měly smysl.

MS: *Zmínili jsme Václava Havla. Jednalo se o člověka, který nemohl studovat, věnoval se psaní, působil v profesích, které by někteří odmítli.*

LL: Václav Havel je příklad člověka, kterého jsem zmínil: nedokončil vysokou školu, ale měl přirozenou inteligenci. Školu nestudoval kvůli režimu, ne že by na ni neměl. A nakonec získal čestných doktorátů jako málokdo.

MS: *Rád bych zdůraznil jeho tezi: největší výbavou člověka je mravnost, jak o tom píše v Moci bezmocných.*

... Vyjasnění termínu mravnost a morálka v kontextu naivity ...

LL: Možná se nyní krapet odchýlím od tématu, ale jaký je rozdíl mezi morálkou a mravností?

MS: *Viděl bych v tom drobný rozdíl. Říká se: tvůj mrav je dobrý. Mrav je něco naučeného, přijatého v rodině, kdy je člověk formován svými nejbližšími. Morálka se vztahuje ke společenským normám.*

LL: Ano, jsem přesvědčen, že je tam větší rozdíl. Vidím to takto - mravnost koncentruje obecná pravidla, která vychází z židokřesťanského základu. Víme, že nezabiješ, víme, že nepokradeš, víme, že mám ctít otce i matku svou ... Morálka se vztahuje k politickým normám. Ve třetí říši bylo přece zcela morální, že někdo pracoval v koncentračním táboře, kde se zabíjeli lidé.

MS: *To známé: „Arbeit macht frei.“*

LL: Morálka nemá vliv na mrav, naopak morálkou se mnohdy zaštiťují lidé na zcela opačných pozicích. Je morální zabít esesáka? Mravné to není, morální to je, poněvadž ten člověk stál na úplně jiné pozici, zabíjel lidi. Jedná se o šílenou záležitost. Četl jsem jistý příměr: když někdo zabije někoho na ulici, jedná se o vraždu, ale když ulice zachvátí revoluce s desítkami mrtvých, nebere se to jako vražda. Bere se to ..

MS: *... jako společenský posun. Někdy člověk může uvažovat, že mravní jednání je naivní, ...*

... Zpět k příkladům naivity ...

MS: *... že žijeme v neslušném světě.*

LL: Ano, nežijeme v neslušné době, ale v neslušném světě. Lidé, kteří se chovali slušně - a to napříč věky, byli považováni za exoty, byli považováni za někoho výjimečného. Někteří se však prosadili a většinou se jedná o svaté, kteří na to doplatili svým životem.

MS: *Svatý Vojtěch, Svátý Radim, ...*

LL: ... svatý Florian, svatý Martin. Tito všichni doplatili na svou dobrosrdečnost a naivitu, že většinou jejich život skončil. Teprve později byli oceněni. Na to je milý bonmot: člověk musí nejprve umřít, aby byl jeho hlas slyšet.

MS: *Zde bych přidal důležitou poznámku profesora Petra Piňhy v jednom z jeho proslovů při posledním rozloučení s přítelem: „Člověk poznává smysl svého konání, údělu, když je tváří v tvář smrti.“*

LL: Souhlasím s tím. Něco podobného je v textu Sofoklova Oidipa, který - volně řečeno - tvrdí, že člověka můžeme hodnotit až ve chvíli, kdy naplní svou životní pouť.

MS: *Bohužel, možná lidé, kteří mají vizi, musí ze světa odejít, ...*

LL: ... aby byla vize naplněna. Nerad bych z tohoto světa předčasně odcházel.

MS: *Snad vás k odchodu nenavádím. Jen si vezměme Krista Pána - ten musel zemřít, aby jeho učedníci začali intenzivněji působit.*

LL: Neodráží se náhodou v příběhu Krista celá tragédie lidského konání? My člověka přijmeme, až když zde není. Bolest ucítíme, až když nám schází.

MS: *Utváříme kříže do našich příbytků, ...*

LL: Mohli bychom se zeptat: Byl Kristus naivní? Asi ano, věřil svým učedníkům, věřil Jidášovi, byť tvrdil: jeden z vás mě zradil, věřil tomu, že když vyžene penězoměnce z chrámu, situace se změní. Ale historicky se nezměnila, protože neustále jsou penězoměnci ochotni prodat člověku cokoliv. Vezměte si: vadí mi, když mám zájem jít do chrámu svatého Víta, a musím platit vstupné.

MS: *Jedná se o jednu z nejvýznamnějších českých památek, ...*

LL: ... ale především kulturní prostor.

MS: *Mělo by zaznít: víme, co Bůh zamýšlí, a co považuje za naivitu? Uvádí se: když člověk myslí, Pán Bůh se směje.*

LL: Lze říci, pokud Bůh se obětoval v podobě Krista, z našeho pohledu se jedná o naivní čin. Proč on, všemocný, nechá ukřižovat svého Syna. Uvedu odlišnou situaci. Dívka si myslí, že když si bude dávat pozor, že neotěhotní. Pozor si může dávat tisíckrát, ale otěhotnění nezáleží, jen zdali si dává pozor. I to je naivita. Je mnoho naivit. Generál v bitvě si myslí, že když obětuje levé křídlo, vyhraje mu bitvu pravé. Ano, naivit je mnoho.

MS: *Jsem přesvědčen, že bychom se měli zdůraznit: je mnoho naivit, poněvadž život je pestrý. Jsou lidé, kteří říkají: zaplať Bůh, alespoň se můžeme na světě zasmát - a to sami sobě, a také je to materiál pro divadelní zpracování: pro umění.*

... Naivita a věk ...

MS: *Navrhoval bych, abychom se podívali na skutečnost, jak se naivita projevuje v rámci věku. Vstupme do dětství: dítě je naivní, pokud si myslí, že jediné bezpečí je u jeho rodičů, ale pak je jimi utlačováno. Dítě je naivní, když se raduje z věcí, z kterých se ostatní neradují. Rodiče se radují z toho, že se raduje dítě. Jak se díváte na dětskou naivitu? Jistě si vzpomenete na nějaký okamžik ze svého dětství.*

LL: Ano, ale můžeme to označit čistě jako výjev, jenž nemá žádný obsah. Je to, jako když se dívám na barvotiskový obrázek. Poslouchám-li vás, cosi si vybavuji. U člověka je zvláštní věc, že jako jediný tvor na zemi je dítětem dvakrát.

MS: *Znám to rčení: jednou v mládí, podruhé ve stáří.*

LL: Naivita se váže k oběma případům. Průšvih je, když to nevíte - v mládí se stylizuje do staršího věku a ve stáří se mnozí všemožně a často tragikomicky snaží zůstat věčně mladí.

MS: *Pokud tomu rozumím, hovoříte o naivitě v negativním slova smyslu. Vizionáři jsou ale lidé vzdělaní.*

LL: To nemáte pravdu! Byla Jana z Arku vzdělaná? Přivedla na trůn francouzského infanta – a tím pádem postavila poníženou zemi na nohy, třebaže se jednalo o naivní ženu, která slyšela „hlasy“, neřídila se intelektem, ovšem byla přesvědčená o své pravdě. Dokázala svým charismatem strhnout další, až se francouzský následník trůnu mohl stát francouzským králem.

MS: *Jedná se o ojedinělé osobnosti. Můžete říci: dalším příkladem je polská mystička Faustina Kowalská, která si psala v počátku dvacátého století deníček, a lidé si o ní též mysleli, že je vyšinutá, nicméně ona byla „napojena“ na sílu boží.*

... Naivita a dětství v kontextu Ladislava Langra ...

MS: *Přesto – na hloupost z dětství si nevzpomenete?*

LL: S hochy jsme si hráli na tenise za plotem a za ním stála jiná parta kluků. Ti nemohli na tenis, pokřikovali na nás a já jsem vzal cihlu a řekl jsem: „Já vám teda ukážu.“ Vzal jsem ji, hodil, avšak padla mi zpět na hlavu. V šesti letech jsem byl naivní, že ji přehodím přes plot. Možná se tím vše vysvětluje. *(smích ...)*

MS: *Díky tomu sklízíte v současnosti rány. Zůstaňme ještě u vás v mládí.*

LL: Víím, kam směřujete – a to k politické orientaci. Ano, tam jsem byl též naivní, ...

MS: *... vždyť to bylo doporučováno vaším otcem.*

LL: Ano, naivně jsem věřil komunistické ideologii, domníval jsem se, že jsem na správné straně světa, jemuž jde o zachování života v míru, spravedlnosti, aby nás kapitalisté nevykořisťovali. Abych se přiznal: otec mě neformoval, pouze mně řekl: nebuď hloupý, chovej se tak, aby tě život nesemlel jako mě. Opakuji: v mládí jsem byl dobrovolně v pionýrské organizaci, dobrovolně v socialistickém svazu mládeže, protože jsem tam nacházel spoustu přátel, kamarádů a bavilo mě odjakživa něco organizovat. Mnohé z toho jsem organizoval tak, že akce byly zajímavé. Uvedu vám konkrétní příklad: byl jsem školitelem vedoucích na tábornické škole. Každý, kdo chtěl být vedoucím na pionýrském táboře, musel mít kvalifikační stupeň. Poněvadž jsem měl první kvalifikační stupeň, byl jsem školitelem třetího kvalifikačního stupně. Pravidelně jsme jezdili s kamarády do Starého Hrabčic do chalupy, která tam byla. Pravidelně o jarních prázdninách tam probíhalo týdenní školení. Protože jsem v té době byl novinář, byl jsem člen kulturní komise krajského výboru SSM, člen okresní rady Pionýra ...

MS: *Jednoduše jste v tom byl až po uši.*

LL: Ano, věřil jsem tomu, a nyní si představte věc, kterou asi těžko pochopíte. Kromě toho, že jsem měl na starosti organizaci a hry, měl jsem na starosti i politiku. Vlastně jste byl ideolog školení. Vezměte si, že se jednalo o dobu, kdy lidé byli vůči politice velmi rezervovaní. Když však končilo školení, lidé psali hodnocení a tam často stálo: nejvíce se nám líbilo školení Ladislava Langra o politice. Nebyl jsem dogmatik, možná jsem se o ní bavil jinak, než byli zvyklí. Neustále jsem byl přesvědčen, že tak to má být. V roce 1982 jsem se – ve svých 23 letech – stal předsedou středočeského tenisového svazu. Tvořilo jej pár seniorů, kteří byli rádi, že to vzal někdo mladý. Na základě této události, jsem se v roce 1985 – v 26 letech – stal místopředsedou českého tenisového svazu. Tehdejší místopředseda pro politickovýchovnou činnost byl těžce nemocný, nemohl to vykonávat, potřebovali tam někoho, a proto si řekli: Langr z televize je aktivní svazák a může dělat tuto nevděčnou funkci – bude místopředsedou pro politickovýchovnou činnost. Já jsem odpověděl:

fajn. Byl jsem v tenisovém společenství, které mě velmi naplňovalo. Pozor - nyní se dostaneme k podstatě. Od roku 1985 do 1989 jsem byl místopředsedou Českého tenisového svazu pro politickovýchovnou činnost. Nastal rok 1990 a v únoru toho roku byla mimořádná konference Českého tenisového svazu, kde proběhly tajné volby, a v nich místopředseda pro politickovýchovnou činnost byl zvolen řádným místopředsedou tenisového svazu.

MS: *Byl jste stále důvěryhodnou osobností, ...*

LL: ... i když jsem byl naivní. K lidem jsem se nechoval dogmaticky, ale slušně. Šlo mi o diskusi, naslouchal jsem druhým. Jen si vezměte, kolik lidí by na těchto pozicích bylo šmahem odstraněno, a možná byli kvalitnější než já.

MS: *Věřil jste, ale byl jste v pozici potvrzen. Měl jste nakročeno, nedíval jste se, co bude říkat okolí. Pokud si dobře pamatují, podobně se k vám zachovali lidé ve Vinohradském divadle, když tam herečka Eliška Balzerová říkala: „Víme, kdo je doktor Langr, ale vás neznáme.“*

LL: Ano, mluvím o meznících mého života, v nichž vidím naivitu. Naivní jsem byl zejména proto, poněvadž jsem jinou pravdu nevyhledával.

MS: *Nyní jsme nahlédli do vašeho života, avšak rád bych se zastavil u mládí v tom, že člověk si představuje, co vše za svůj život udělá: ukončí školu ...*

LL: Od páté třídy jsem chodil na dramatický odbor Základní umělecké školy. Nesmírně mě to bavilo. Recitoval jsem zde básně. Když byla někde oslava, mladý Langr tam všude recitoval. Všichni říkali, jak hezky recitují. S jistou nadsázkou nemohla být oslava bez Langra, byť jeho rodina nebyla politicky žádoucí, protože otec byl vyloučen z KSČ, ale Langr recitoval na oslavách VŘSR, Vítězného února a od páté třídy jsem neměl jinou představu, než že budu hercem. Kdokoliv se mě ptal, co budu dělat, odpovídal jsem: budu hercem. Do každého dotazníku jsem psal: chci být hercem. Ještě v posledním ročníku gymnázia, když jsem dělal přijímací zkoušky, jsem byl přesvědčen, že mě přijmou s otevřenou náručí a řeknou: pane Langr, čekáme zde na vás, jste skvělý, báječný, chceme vás ... Šel jsem tam, neudělal jsem talentové zkoušky a přišel vyřízený domů. Myslel jsem si, že mi skončil život, že se mi zhroutil svět. V osmnácti letech si každý rád hraje na Hamleta, páchat sebevraždy je velmi lákavé, **(2:18)** ale jen v mysl, poněvadž dál jsem se nedostal, byť jsem si tragickým hlasem říkal: co budu dělat, když nic jiného neumím. V tu chvíli mě zachránila moje profesorka Raková, ...

MS: *Na poděbradském gymnáziu učila češtinu a ruštinu?*

LL: ... byla výchovným poradcem na škole. Dala pryč přihlášku na divadelní akademii, protože podle tehdejších pravidel jsem se nemohl hlásit na jinou vysokou školu, protože další jsem na přihlášce neměl, a jejím přičiněním se tam objevila Fakulta žurnalistiky UK, o které jsem v životě neuvažoval. Nikdy by mi nepřišlo na mysl, že bych byl novinářem, byť mě přesvědčovala, že umím psát slohy ... Napsali jsme novou přihlášku, která nahradila herectví. Ano, byl jsem tak naivní, když jsem si myslel, že mě vezmou. Před přijímacími zkouškami jsem narychlo napsal dva články do Nymburska, abych měl doloženo, že jsem psal do nějakých novin. S dvěma články jsem šel na fakultu žurnalisty. Přijímali 49 studentů a mě přijali jako 49., protože jsem totálně pokazil zkoušky z ruštiny. Dnes jsem vděčný profesorce Rakové, že mě nasměrovala na tuhle cestu, protože jsem se našel v novinářině. Jsem přesvědčený, že jsem k ní měl i jistý talent a navíc se v televizní novinářině spojilo, že jsem měl předpoklady vystupovat před lidmi, komunikovat, neměl jsem ostych, trému, a tak se tyto věci spojily. Byl jsem ohromně naivní v tomto, že se dostanu na divadlo. V té době byla jistě šance jít cestou protekce.

MS: *V mládí vás to však stejně mrzelo ...*

LL: Na rodiče jsem byl neadekvátně zlý, že mi nepomohli na cestě k divadlu. Dnes říkám: zaplať Bůh, že mi protekci nesehnali, protože nakonec jsem i tu divadelní akademii absolvoval v oboru umělecká kritika. Ale kdybych se protekcí dostal na herectví, byl bych asi hodně nešťastný, poněvadž jsem jen podprůměrný herecký talent. Neskutečně bych se tam trápil, nedostával bych role, byl bych tam do počtu. Říká se, že když je vám třicet a jste herec a lékař se vás zeptá, jaké máte povolání, v tu chvíli je nejlepší skončit. Je to zvláštní představa, že bych v lepším případě skončil třeba v Šumperku a hrál: Paní, tady vám nesu psaní. To by byla asi tragédie mého života. Ano, jsem vděčný a má naivita mě nakonec nasměrovala nečekaným způsobem.

MS: *Tento váš příběh jsem neznal, třebaže se setkáváme nějaký pátek. Je vhodné zmínit: mladí lidé si myslí, jak mnohé věci umí. To znamená: lidé dělají unáhlené závěry, rozhodnutí. Jinými slovy: lidem chybí ...*

LL: ... pokora. Jsem přesvědčen, že naivita a pokora nejdou dohromady.

MS: *Opravdu se domníváte? Snad jste člověk pokorný, ...*

LL: ... ale již nejsem tolik naivní.

MS: *Člověk, který je pokorný, je výrazem Krista.*

LL: Je velmi důležité v sobě nalézt sebedůvěru, ale zároveň se nesmíte sebepřeceňovat. Jedná se o rovnováhu, která člověka může posouvat dál. Pochopitelně to je nesmírně těžké.

... Naivita a síla ...

LL: Uvedu to na příkladě lidí, kteří se velmi podceňují. Schází jim sebedůvěra. Za mého mládí sebedůvěra mých vrstevníků nebyla velká. Byli tam dva, tři, kteří si mysleli, že svět se „narodil“ pouze pro ně, ale dnes? Děláme-li výběrové řízení na radnici a přichází sem mladí lidé, nevěřím vlastním očím. Vidím to nejen na radnici, v divadelním spolku, ale i u mě doma. Dnešní mladý člověk se chce především bavit. Práce je nepříjemný způsob, jak se dostat k penězům. Kvalifikace mladých lidí na rozdíl od nás je ta, že dobře ovládají počítač a jazyky převážně díky tomu, že někde byli. Pojedu-li někam ve svém věku, abych se učil jazyk, budu působit jako exot. Nikdy se už jazyk dobře nenaučím jako patnáctiletí ... Schopnosti, znalosti a kritické sebeocenění je jim zcela cizí. Velké lokty, široké sebevědomí je jim vlastní. Připomínám: sebevědomí je důležité, ale musí být něčím podloženo. Třebaže jej mám podložené diplomy z Oxfordu, přesto jej musí provázet pokora.

MS: *Možná dnešní svět přijímá řvouny.*

LL: Jsme mediální svět. Pusťte si někdy archivní záběr projevu Tomáše Masaryka nebo Edvarda Beneše. Ti by se v současném světě nemohli uplatnit, jelikož jejich mluva, jejich intonace je odlišná. Ano, jejich doba byla jiná. Dnes nemusíte vůbec nic umět, ale podstatné je, jak se prodáte.

MS: *Jedná se o ten nejhorší přístup.*

LL: Řada lidí to umí, a pak zjistíte, že jste koupili bublinu.

MS: *Můžeme konstatovat: s naivitou souvisí nerozhodnost, neschopnost se prosadit?*

LL: Svou naivitu zejména pociťuji v tom, že neumím odhadnout lidi. Ke každému přistupuji jako k člověku, ...

MS: ... který má podobné jednání jako vy.

LL: Přesně! Totéž očekávám od druhého. Občas jsem svědkem totálního zklamání. Stalo se mi, že mě lidé varovali před člověkem, že je krivák, hajzl, nečestný. Vždycky jsem řekl: ty informace mám taky, ale ke mně se chová slušně, a proto ho nebudu házet do stejné kategorie, jak k němu přistupujete vy. V mnoha případech se stalo, že mě ti lidé nakonec podrazili, zklamali.

MS: Říká se tomu situační etika. Svět je takový, že lidé nepocítují závazek, je jim k tíži. Neřídí se tím, co doporučoval Immanuel Kant: „Můžeš, musíš.“

... Naivita a produktivní život ...

MS: Dovolil bych se přesunout do produktivního života. Lidé mají nakročenou kariéru, plní si představu rodiny. Co zde můžeme zmínit o naivitě?

LL: Naivita je každý sňatek. Všichni do sňatku jdou s tím, že spolu budou žít celý život, že se mají hodně rádi. Realita je taková, že polovina manželství se rozvádí.

MS: Oddáváte – a potkáváte se někdy s někým, koho jste oddal, a již se rozvedl?

LL: Ne, ale tam, kde se na radnici oddává, se také evidují rozvody, a proto vím, že polovina těch, kteří zde byli oddáni, se rozvedla.

MS: Je zvláštní, že lidé nedokážou dodržet slib. To značí, že se lidé neznají. Též si neuvědomují, že slovo láska je především obět.

LL: Souhlasím s vámi. Možná je zde další moment. Lidé, s nimiž se setkávám, vidí ve sňatku zamilovanost. Jedná se o základní problém. Ke svazku lidí patří: tolerance, vzájemný respekt, ohleduplnost. Je jednoznačné, že láska je obět, nemohu pouze brát, ale musím také dávat.

MS: Můžeme též uvažovat: každý vztah je sice investicí, a pokud z toho pouze těžíme, co nevidět narazíme na limity, které se vždy prolamovat nemohou.

... Důchod a jeho naivita ...

MS: Pokročíme-li ve věku, přichází důchod. Jsou lidé, kteří se na něj těší.

LL: Já tedy ne.

MS: Lidé si říkají: konečně si mohu odpočinout.

LL: Abych se přiznal: toho se děším.

MS: Proč tak lidé v duchu uvažují?

LL: Je to o nátuře každého člověka.

MS: Člověk je zde od toho, aby pracoval. Když nemá práci, ...

LL: ... umírá: mentálně a pak fyzicky.

MS: Přichází demence. Co s tím? Nechtěl jsem jít na tuto notu. Spíše jsem si všiml, že staří lidé jsou důvěřiví.

LL: To je druhé dětství.

MS: *Jak s tím člověk může bojovat? Podívejte se na Medu Mládkovou!*

LL: Jedná se o extrém, které potvrzují pravidlo. Jako starosta chodím gratulovat lidem od 85 a výš, za rok tak navštívím asi 30 lidí, a zdali se s pěti dá rozumně pohovořit, je to hodně. Je to smutná část života.

MS: *Člověk musí bojovat, aby nezakoušel druhou naivitu plnými doušky.*

LL: Je to též dáno stylem života.

MS: *Zde platí: jak si člověk ustele, tak si lehne.*

LL: Diderot pravil: „Je lepší se opotřebovat než zrezivět.“ Když zrezivíte, nic nefunguje.

MS: *Měl jsem možnost se setkávat s generálem Rudolfem Krzákem. Ten si stanovil úkol – soupis všech legionářů z I. světové války. Pomáhali mu lidé z celé republiky. Bylo těžké utvořit soupis s daty narození a úmrtí, jelikož ve válce přirozeně byly ztráty a též migrace. Svůj úkol splnil ke svým 87 letům. Samotnému se mně objevuje otázka: kvůli čemu žít, když jsme již svůj úkol splnili. Jsou mezi námi ti, kteří si tuto otázku nepřipouští.*

LL: Ne, uplatňují styl života: carpe diem.

MS: *Žij pro dnešek a o to, co přijde, se nestarej. Teze však nemusí vyznít a priori špatně ...*

LL: Tímto přístupem lidé žijí, ...

MS: *... a proto naivní je ten, kdo je přesvědčen, že musí něco konat pro budoucí generace, nebo tam vystupuje moudrost?*

LL: Ano, vystupuje tam moudrost člověka. Karel Čapek má moc pěkný apokryf o chytrém, rozumném a moudrém. Chytráků je – podle Čapka – mnoho, rozumných lidí je méně, a moudré aby člověk hledal s loučí ...

MS: *... a za bílého dne. Tak to na světě chodí. Pán Bůh rozdělil talenty. Všichni nemohou být nejchytřejší ...*

LL: Pokud jsme u aforismů – Napoleon tvrdil: největší nemorálností je zabírat místo, na které nestačíte. Nemorálních lidí je v této zemi určitě mnoho. Když se člověk potkává s politiky, kteří tuto zemi řídí, je mi někdy těžko. Mám možnost se s nimi setkat nejen při podání ruky. Někdy s nimi sedím a zjišťuji, že si s nimi nemám o čem povídat. Zjišťuji, že jejich obzor je velmi úzký, nebo totálně ideologizovaný, a proto nemají jiný záměr než se udržet na své pozici, a z toho jsem pak docela frustrován.

MS: *Naivní je pak ten, který si myslí, že svými činy, jazykem přesvědčí druhé, pokud nebude užívat ostré lokty. Člověk, aby byl ušetřen naivitou stáří, musí včas zemřít. Možná ještě k Rudolfu Krzákovi: odešel tak, jak si sám přál.*

LL: V krásném věku v botách.

MS: *Na kolonádě. Padl tam a již se neprobral.*

LL: Také se děším, že jednou budu skomírat někde v nemocnici.

MS: *Vskutku bych byl také nerad.*

LL: Bohužel, druh odchodu si nevybíráme.

MS: *Někdo se může zeptat: co je dobrá smrt? To ví Tvůrce, pokud v něj člověk věří.*

... Poděbrady a naivita ...

MS: *Měli bychom zakončit v Poděbradech. Rád bych se zeptal, co je pro vás naivní konání v rámci komunální politiky?*

LL: Odpovím vám přesně. Když jsem stál na ulici a díval jsem se do okna starosty, myslel jsem si, jak se zde vše může tak vléct, jak je možné, že se starosta chová tak arogantně, jak je možné, že se ve městě nic neděje, jak je možné, že městská policie pracuje tak, jak pracuje. Dnes, když se z okna dívám na ulici, též si říkám: to jsem byl naivní. Nyní zjišťuji skutečnosti, které mně nedocházely. Byl jsem přesvědčen, že stačí vyměnit velitele městské policie a vše bude šlapat, ale s omezeným počtem lidí nemůže velitel konat jinak, než koná, byť vždy to může být lepší. Nevěděl jsem, že jsou předpisy a zákony, které jsou pro běžného člověka nepochopitelné, avšak rozhodnete-li si udělat altánek na své zahradě, koupíte si jej, a pokud jste šikovný, druhý den si jej smontujete a altán stojí. Mám-li něco takového udělat zde ve městě, máme zde takových předpisů, nařízení, že to trvá pomalu rok, poněvadž se k tomu musí vyjádřit téměř každá komise, odbor a kdo ví kdo ještě. Nyní chápu i některé předchůdce, jimž jsem vyčítal aroganci. Pomalu jim začínám rozumět, jelikož když jsem přišel na radnici, otevřel jsem se všem. Někteří to začali brát tak: že jsem zde ne tím, který zastupuje jejich zájmy, ale považují mě za sluhu – a tak se ke mně chovají. Dovedete si představit, že kdybyste v Praze měl problém, že naleznete rozkopaný chodník, budete volat primátorce Adrianě Krnáčové? Zde všichni volají starostovi, protože si to tak nastavil. Předcházející starosta se s nimi nebavil a lidé mu dávali pokoj. Ví, jedná se o špatnou cestu, ale potřebujeme nalézt přijatelný průsečík.

MS: *Pane starosto, lidé se na vás obrací proto, že vám důvěřují, že máte velký kredit.*

LL: Ví, to, velmi si toho vážím, ale den má jen 24 hodin a Langr je sám, a máme ve městě 14 tisíc občanů.

MS: *Pokud úkoly přesměrujete, pokud si vytvoříte dobrý štít, který vám zajistí otevřenost, vstřícnost, ale část činnosti budete delegovat na druhé, bude to jediné dobře.*

LL: Ve svém druhém volebním období jsem štít začal budovat, jelikož není možné, abych vše zvládal. Tím trochu ospravedlním kritiku svého předchůdce, o němž se říkalo: je arogantní. Myslím, že tím prvoplánově odháněl lidi. Chci věřit, že i pan Jozef Ďurčanský sem přišel se stejným cílem – být lidem nápomocný, byť vím, že mohu být označen za naivního člověka. Po čase poznal, že se jedná o cestu do pekel. Platí zde pravidlo: podej prst, utrhnou ti ruku.

MS: *Zde by mělo být zmíněno: žijeme ve světě, kde platí situační etika: je lepší se vymluvit – mám něco jiného, byť slušnou formou. Situační etika je pískem do soukolí lidských vztahů, jejímž výsledkem je i prosperita města. Ví, že naše setkání končí, ale v kontextu naivity v Poděbradech bych zmínil jednu skutečnost: než jste se stal starostou, vedl jste zdejší Kulturní a informační centrum. Než jste se stal jeho ředitelem, v Nymburském deníku jste uveřejnil přání: Poděbrady změním na město kultury, která zde byla ve třicátých letech dvacátého století, což je lze považovat za zlaté časy.*

LL: Pořád si myslím, že k tomu směřujeme. Pokud by se povedl uskutečnit mezinárodní filmový festival, byl by to krok k onomu období. Opravil bych se: Poděbrady nebyly městem kultury, ale spíše centrem společenského života, k níž patří kultura, sport a další společenské akce. Bylo zde mnoho

společensky aktivních lidí, jezdili sem lidé z Prahy, pro něž se jednalo o zajímavou destinaci. Jsem přesvědčen, že malými kroky to děláme i dnes. Když jsem nastoupil do městského kulturního centra, byla tam jedna abonentní řada, která měla 24 předplatitelů, a když jsem po dvou letech odcházel, měl jsem dvě abonentní řady, které měly 250 abonentů. Bylo to tím, že jsem divadelní představení vybíral s rozhledem a lidé tu skutečnost ocenili. Každý den se snažíme přiblížit legendárním třicátým letům, ale neidealizujeme to. Právě zmíněný čas měl své problémy, i dnes si naříkám, že mám občas problémy se spolustraníky a velké s opozicí, lidé si z daného období minulosti pamatují pana Caňkáře, a už nevíme, kdo mu házel klacky pod nohy ...

MS: *Velká díla se nebudují snadno. Zde bychom měli říci latinské přísloví: per aspera ad astra.*

LL: Vámi zmíněné přísloví je přísloví habsburského dvora.

MS: *Snad platí stále, poněvadž bez námahy to nepůjde, děkuji vám.*